

Landschap Erfgoed Utrecht Praktijknetwerk Bloeiende Bermen

20 augustus 2024 - Langbroek

We zijn te gast bij bodemecoloog Hanneke Hietink (Bodemwereld). Zij beheert hier al meer dan 20 jaar haar eigen 12 hectare grond, wat ze heeft omgevormd naar natuurterrein. De verschillende percelen worden onder andere gebruikt om van te hooien. Er wordt meerdere keren per jaar gemaaid. Op het moment dat wij er zijn is er net gemaaid.

We gaan op verschillende percelen bekijken welke planten er groeien en gebruiken de methode van Wim Schippers (Veldgids ontwikkelen van kruidenrijk grasland), om het type grasland te bepalen.

Op het eerste perceel waar we gaan kijken is twee weken geleden gemaaid. Hanneke vertelde dat ze het belangrijk vindt om niet te

netjes te maaien. Zo is het goed dat er stukken vegetatie blijven staan waar de maaimachine niet zo goed bij kan. Bijvoorbeeld op de hoeken van een perceel of langs een greppel. Dit voorkomt dat de machine de bodem kapotrijdt of te veel over hetzelfde stuk grond hoeft te rijden wat de bodem verdicht. Het laten staan van delen vegetatie is goed voor de biodiversiteit en geeft insecten een plek om te leven.

Sanne Kosterman (Paardinclusief) vertelt hoe het bepalen van een graslandtype in zijn werk gaat. Er zijn zes verschillende graslandtypes te onderscheiden. Zo is er bijvoorbeeld een 'Raaigrasland' wat voor het grootste gedeelte uit raaigras bestaat. De biodiversiteit in dit type weiland is erg laag. Er staan weinig verschillende

plantensoorten in en ook insecten en dieren komen hier niet veel voor. Een ander type is de 'Graskruidenmix'. Dit type grasland wordt ook wel kruidenrijk grasland genoemd. Hier zien we al een vrij grote variatie aan verschillende planten. Er staan verschillende soorten grassen en natuurlijk ook verschillende soorten kruiden in dit type grasland. Er is veel meer biodiversiteit te zien in dit type grasland. Zowel qua planten als insecten als dieren. Kruidenrijk grasland is ook meer geschikt voor bijvoorbeeld weidevogels. In natuurgebieden zien we ook nog wel eens het 'Schraalland'. In dit type

grasland zien we bijzondere (zeldzame) plantensoorten, die erg specifiek zijn voor een bepaald gebied.

De groep wordt in twee groepen verdeeld en iedere groep krijgt een eigen telvak. In een telvak, van 5 bij 5 meter, worden alle grassen en kruiden geteld en vervolgens bij elkaar opgeteld. Aan de hand van het aantal soorten en de soorten die er gevonden zijn wordt bepaald welk type grasland we zien.

Hiervoor wordt de 'Veldgids Ontwikkelen van Kruidenrijk Grasland' gebruikt. Hoewel het niet ideaal is om te tellen in een pas gemaaid perceel zien we toch verschillende grassen en kruiden zoals smalle weegbree en rolklaver. Opvallend is dat de smalle weegbree erg snel is terug gegroeid na het maaien.

Vervolgens zetten we ook twee telvakken uit op een tweede perceel. Hier is een stuk ongemaaid gebleven. We zagen in deze telvakken soorten als kattenstaart en rolklaver. Ook kwamen we hier de wesp spin tegen. Die zich graag in kruidenrijk grasland bevindt.

Op dit perceel is ook goed het gevarieerde beheer van ongemaaide en gemaaide stukken te zien.

Na de telling lopen we terug naar voren waar Hanneke meer vertelde over de bodem. Ze gaf aan dat mineralen in de bodem belangrijk zijn, maar dat dit niet de enige bepalende factor is voor mooi grasland. We weten nog maar erg weinig over hoe een gezonde bodem en het bodemleven precies werkt. Wat we wel weten is dat er leven in de bodem moet zitten, dat dit leven een huis en voeding nodig heeft en dat dit leven beweging nodig heeft.

De biologie in de grond heeft dus voeding nodig. Een gedeelte van deze voeding bestaat uit suikers. Planten kunnen onder invloed van zonlicht suikers aanmaken. Deze suikers gebruiken ze deels zelf en een deel gaat via de wortels de grond in. Zo komt het beschikbaar voor de bodembioïologie. De bodembioïologie zorgt in ruil weer voor voeding voor de plant.

Alles werkt met elkaar samen en alle organismen hebben meerdere functies. Dit zorgt ervoor dat organismen functies van elkaar kunnen over nemen, wanneer er één uitvalt. Bacteriën en schimmels zijn primaire eters van suikers van planten. In grasland zien we vaak wel bacteriën, maar te weinig schimmels. Als er voldoende bacteriën en schimmels in de bodem zijn, dan zul je ook de andere bodembeestjes zien, zoals protozoa en nematoden. Zij maken nutriënten vrij bij de plantwortels.

Aaltjes (nematoden) zijn bodembeestjes die meestal nuttig zijn, maar sommige kunnen problemen geven. Zo zijn er wortel etende nematoden, die je vooral ziet in verdichte en ongezonde grond. Zij ruimen alles op, om ruimte te maken voor nieuw leven. Ook zijn er bacterie etende aaltjes en schimmel etende aaltjes. Zij zijn een goede indicatie, want dat betekent dat je voldoende schimmels in de bodem hebt. Vervolgens heb je nog de predatoren. Zij eten wortel etende aaltjes. De predatoren zie je het minst snel, deze geeft aan dat er een compleet systeem in de bodem is.

De bodembioïologie zorgt ervoor dat voeding voor planten beschikbaar komt, zorgt voor lucht in de bodem, structuur en weerbaarheid tegen ziektes. Als je bodem een slechte structuur heeft en weinig bodembioïologie dan worden nutriënten niet goed opgenomen en spoelen ze snel uit.

In het natuurbeheer zouden we niet alleen moeten kijken naar het ecosysteem boven de grond, maar ook onder de grond. Als je een diverse vegetatie wil hebben, dan moet de biologie ondergronds ook divers zijn.